

به نام خدا

برنامه عملیاتی پیشگیری و کنترل سوانح و حوادث سال
با الگوی اجرای برنامه جامعه ایمن و نظام تحول سلامت سال
۱۳۹۷

گرو کنترل و پیشگیری از بیماریهای غیر واگیر

مرکز بهداشت استان

برنامه پیشگیری از سوانح و حوادث

مقدمه

در دنیا مهمترین علت حوادث و مصدومیت ها ، حوادث ترافیکی هستند ، سوانح در واقع بخشی از بهایی است که انسان به ازاء پیشرفت و تکنولوژی می پردازد که علل مشخص و متفاوتی دارد و پیشگیری از آن مستلزم توجه به شبکه علیتی آن می باشد . وجود نقاط حادثه خیز در جاده، عدم رعایت مقررات توسط رانندگان ، نقص فنی خودروها ، فقدان آگاهی ، نگرش ، عملکرد صحیح در یک جمله عدم رشد فرهنگ ترافیکی همگی عواملی هستند که باعث شده روز به روز شاهد افزایش حوادث دلخراش و عوارض ناشی از آن ، از جمله مرگ و میر ، معلولیت ها ، بیکاری ، خسارت مالی و اشغال هزاران تخت بیمارستانی باشیم . با توجه به آمارها دومین علت مرگ و میر بعد از بیماریهای قلبی و عروق در بین تمام سنین و اولین علت مرگ و میر در بین گروه سنی زیر ۴۰ سال شناخته شده است . فلسفه اصلی سازماندهی تامین ایمنی ابتدا از طرف دولت معرفی می شود ولی تمرکز زدایی و شرکت عموم در پیشگیری از تصادفات از اهمیت خاصی برخوردار است . تصمیم های اخذ شده در سطح ملی اگر از حمایت انجمنهای محلی و فرد فرد شهروندان برخوردار باشد . می تواند به نحو موثر تری اجرا گردد .

برنامه پیشگیری از سوانح و حوادث

۱- مداخلات برون بخشی

۲- مداخلات درون بخشی

- مداخلات برون بخشی

جامعه ایمن

جامعه ایمن جامعه ای است مبتنی بر پیشگیری از حوادث که متکی بر مشارکت مردم و دخالت مسئولین محلی و همکاری بین بخشی می باشد . در این مدل اهداف و شاخصهای منظور شده که با رسیدن به جامعه مورد نظر ایجاد می شود و می توان به شبکه جهانی ایمن پیوست . جامعه ایمن طوری طراحی شده که یک تیم متشکل از نمایندگان تمامی سازمانها ی مسئول در حوزه پیشگیری و تامین کننده سلامت و ایمنی در سطح یک شهرستان با همفکری و همکاری نزدیک وبا جلب مشارکت مردم و ریاست فرمانداری ، مسئول تامین و حفظ ایمنی جمعیت تحت پوشش خود خواهند بود .

شاخص های جامعه ایمن

- ۱- ایجاد تشکیلاتی بر اساس مشارکت و همکاری بین بخشی که هر کدام از بخشها مسئولیت جامعه ایمن را در حوزه مسئولیت خود قبول کنند .
- ۲- وجود برنامه مستمر و دراز مدت که هر دو جنس ، تمامی سنین و محیط با همه شرایط را تحت پوشش قرار دهد
- ۳- وجود برنامه هایی که هدف آن ارتقاء ایمنی گروههای در معرض خطر بالا باشد .
- ۴- داشتن برنامه هایی که تعداد موارد و علت های مصدومین را ثبت و مستند سازی نمایند .
- ۵- وجود یک نظام ارزشیابی جهت بررسی و ارزیاب برنامه ها ، مراحل آنها و تاثیر تغییراتی که انجام شده است .
- ۶- شرکت مداوم وبه موقع در شبکه بین المللی جامعه ایمن

شاخص ۱

- ایجاد تشکیلاتی بر اساس مشارکت و همکاری بین بخشی که هر کدام از بخشها مسئولیت جامعه ایمن را در حوزه مسئولیت خود قبول کنند .

فعالیت ها

- تشکیل کمیته جامعه ایمن با عضویت سازمان های مربوطه
- تشکیل کار گروه های تخصصی کمیته جامعه ایمن مانند کارگروههای (ترافیکی ، حوادث محیط کار ، حوادث کارگاههای)

--انجام بازدید و تکمیل چک لیست های مدارس

-

- افزایش توانمندی کارکنان بهداشتی در اجرای برنامه مراقبت کودک سالم

-افزایش آگاهی خانواده های دارای کودک زیر ۸سال در زمینه پیشگیری از حوادث

- شناسایی عوامل خطر محیط های کارگاهی

شاخص ۲

- وجود برنامه مستمر و دراز مدت که هر دو جنس ، تمامی سنین و محیط با همه شرایط را تحت پوشش قرار

دهد

فعالیت ها

- آموزش به مردم و به پرسنل مجری برنامه
- تهیه مطالب تصویری آموزشی برای کودکان مهد کودک ها
- آموزش چهره به چهره به مردم از طریق تشکیل جلسات آموزشی
- آموزش در مدارس برای دانش آموزان
- برگزاری نمایشگاه در مورد خطرات و حوادث و راه های پیشگیری از آنها
- تهیه پمفلت آموزشی
- توزیع کتاب داستان ، پازل و سی دی های آموزشی در مدارس
- برگزاری جلسات آموزشی برای کارگران کارخانه
- پیشگیری از سوانح و حوادث در کودکان وسالمندان
- آموزش مربیان مهد کودک ها در زمینه استاندارد سازی محیط مهد کودک ها
- آموزش به مسئولین و کارکنان پمپ بنزین ها
- آموزش پیشگیری از خشونت
- آموزش مهارت کنترل خشم
- آموزش پیشگیری از خودکشی

-- تهیه متون آموزشی در مورد سوختگی ، سقوط و سایر حوادث برای خانواده ها

--مداخلات واحدهای ستادی در امر آموزش و پیشگیری از سوانح و حوادث -

--ارتقاء سلامت دانش آموزان در زمینه پیشگیری از سوانح و حوادث

شاخص ۳

-وجود برنامه هایی که هدف آن ارتقاء ایمنی گروههای در معرض خطر بالا باشد .

-تشکیل جلسات آموزشی برای سالمندان ، کودکان مدارس و مهد کودک ها ، زنان ، و موتور سواران

برای گروه به طور مجزا

- برگزاری مسابقات نقاشی و انشاء نویسی در مورد موضوعات پیشگیری از حوادث برای کودکان

- عریض کردن جاده ها ، نصب علائم و چراغ های راهنمایی و رانندگی

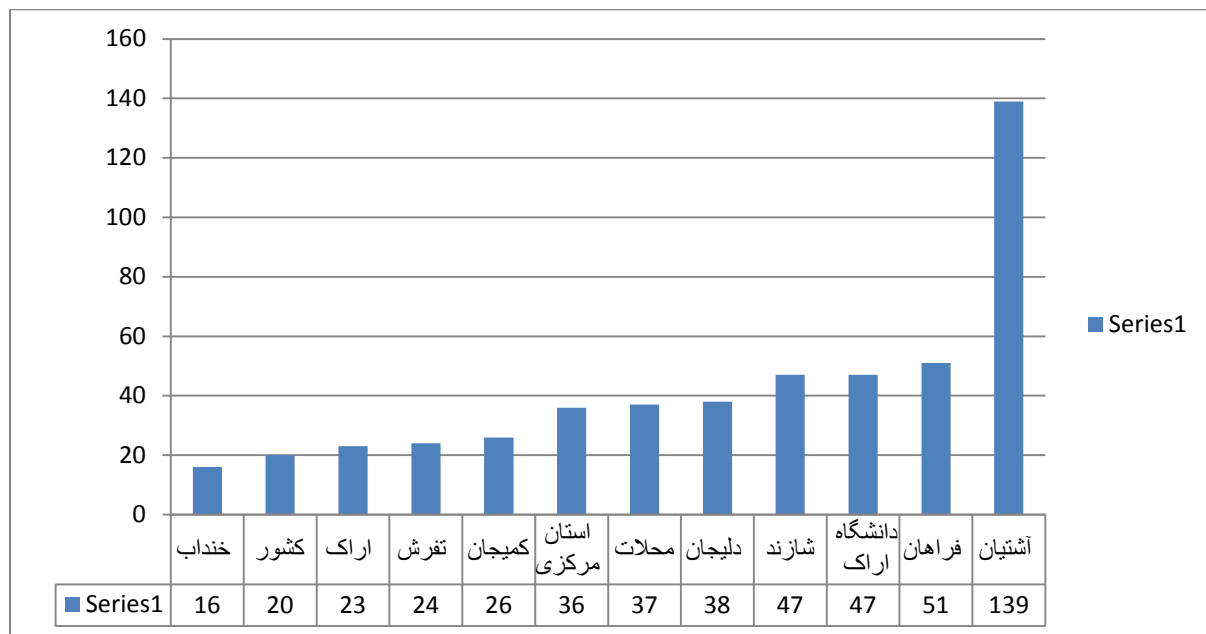
شاخص ۴

-داشتن برنامه هایی که تعداد موارد و علت های مصدومین را ثبت و مستند سازی نمایند .

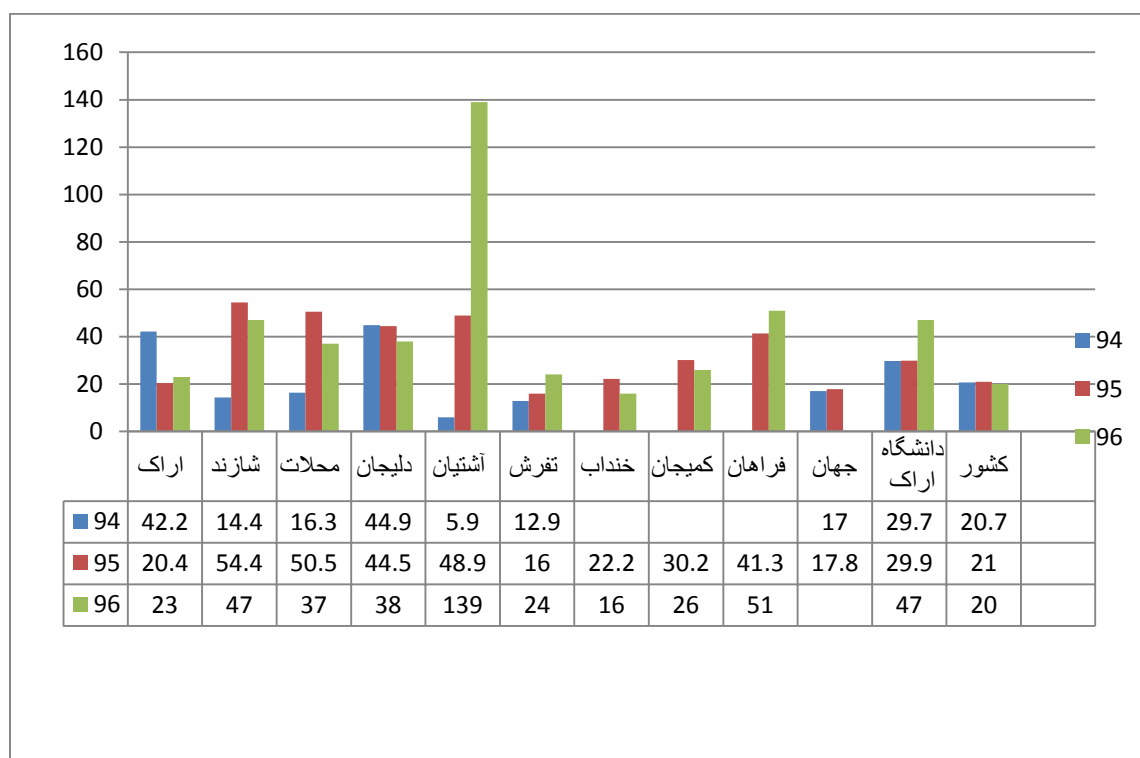
-ایجاد سیستم ثبت حوادث در بیمارستانها و جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات مصدومین

- تکمیل چک لیست های بازدید ایمنی کارگاهها و مدارس

مقایسه آمار تلفات سوانح شهرستانهای تابعه در جمعیت صد هزار نفر سال ۹۶

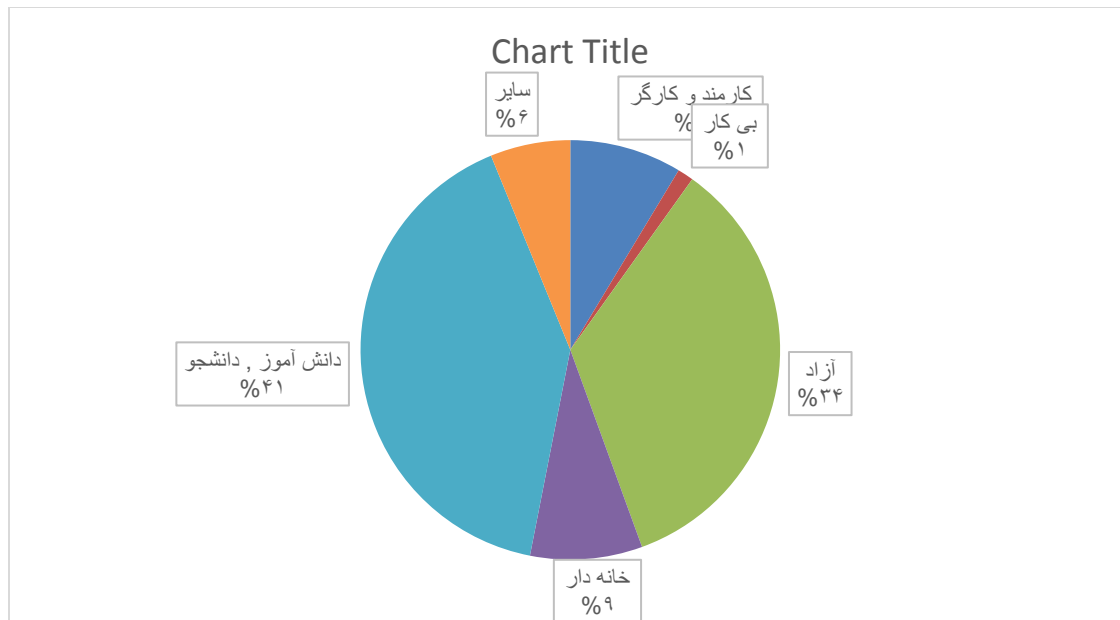
مقایسه میزان تلفات سالهای ۹۴ و ۹۵ و ۹۶ شهرستانهای تابعه در جمعیت صد هزار نفر

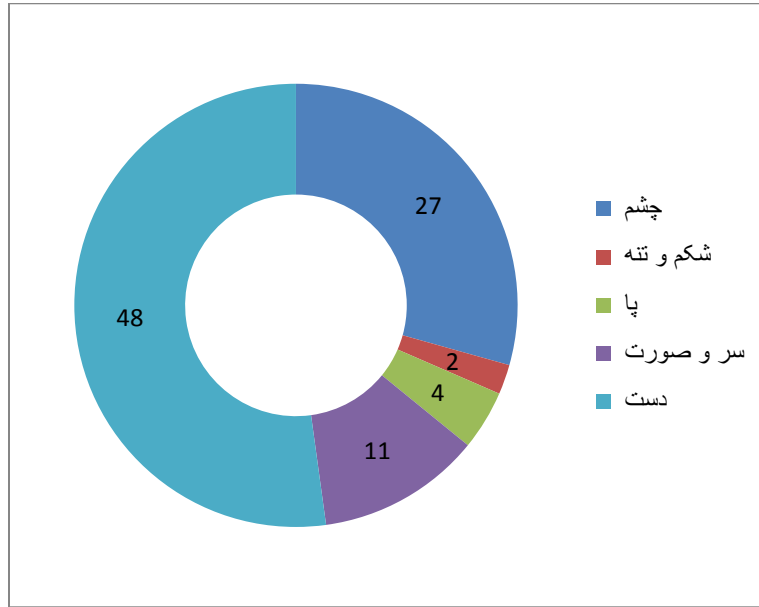
فراوانی مصدومین حوادث چهارشنبه آخر سال ۹۶

نام شهرستان	تعداد مصدومین
آستیان	0
فراهان	0
خنداب	0
کمیجان	1
تفرش	1
دلیجان	2
شازند	7
محلات	10
اراک	60
جمع کل	81

فراوانی مصدومین حوادث چهارشنبه از نظر شغل

فراوانی آمار مصدومین حوادث چهارشنبه آخر سال ۹۶

آمار مار و عقرب گزیدگی سال ۹۶

جمع کل	زن	مرد	
۳۸	۳۰	۸	مار گزیدگی
۱۳۰	۸۵	۴۵	عقرب زدگی

نقاط قوت

۱- وجود ظرفیت های اجرائی در جهت پیشگیری از سوانح و حوادث از سوی ارگانها و سازمانهای عضو کمیته پیشگیری

۲- ثبت آمار حوادث از سوی واحد های تابعه و برنامه ریزی بر اساس داده های موجود.

۳- وجود انگیزه در مسئولین جهت مداخلات لازم

نقاط ضعف

- نبود نظام ارزشیابی مدون جهت بررسی و ارزیابی وضعیت موجود

- وجود نواقص در ثبت آمار به علت کمبود نیرو و عدم حضور به موقع مسئول ثبت در بیمارستان

فرصت ها

۱- استفاده از توان اجرائی سازمانها و ارگانهای عضو کمیته جهت پیشگیری از سوانح و حوادث

۲- بالا بردن سطح آگاهی مردم جهت پیشگیری از بروز سوانح و حوادث

تهدید

۱- عدم همراهی اعضای کمیته در اجرای مصوبات کمیته پیشگیری

۲- سهل انگاری در جهت برگزاری و پیگیری مصوبات جلسات کمیته جامعه ایمن از سوی مسولین امر

۳- عدم اختصاص بودجه کافی از سوی سازمانها و ارگانهای عضو کمیته پیشگیری .

هدف کلی

پیشگیری از سوانح و حوادث و افزایش سطح ایمنی

اهداف اختصاصی

۱- کاهش وقوع سوانح و حوادث هر ساله به میزان ۱۰٪

۲- کاهش میزان مرگ و میر ناشی از سوانح و حوادث به طور هر ساله ۱۰ درصد

۳- کاهش میزان معلولیت ها و زیانهای ناشی از سوانح و حوادث با مداخلات به موقع در زمینه پیشگیری ۲۰ درصد

۴- بهبود نظام ثبت و مراقبت از سوانح و حوادث

۵- شناسایی عوامل بروز سوانح و حوادث و بررسی و تحلیل آن

۶- مشارکت نهادها و سازمانها به میزان ۷۰ درصد در برنامه پیشگیری از سوانح و حوادث

۷- افزایش آگاهی گروه‌های هدف ۳۰ درصد

استراتژیها و فعالیت های مرتبط

استراتژی اول : جلب همکاری درون بخشی و بین بخشی

فعالیت ها

۱- تشکیل جلسات کمیته جامعه ایمن از سوی شورای سلامت شهرستانها

۲- ارائه برنامه مداخلات هراگان و تعیین نوع همکاری توسط ارگان مربوط

۳- حمایت های سیاسی و اجتماعی و مالی از سوی استاندار و فرمانداری و شورای شهر

۴- ارائه گزارش فعالیت های انجام گرفته و اعلان نتایج ان

۵- تدوین برنامه عملیاتی توسط سازمانهای عضو کمیته جامعه ایمن

استراتژی دوم : ارتقای سطح آگاهی مردم در زمینه پیشگیری از بروز حوادث

فعالیت ها :

۱- اختصاص زمان مناسب برای پخش برنامه پیشگیری از حوادث جهت عموم مردم از سوی رادیو و تلویزیون

۲- نصب تابلوهای هشداردهنده و چاپ پوستر و پمفلت

۳- افزایش آگاهی کارفرمایان ، کارگران ، دانشجویان ، رانندگان ، زنان خانه دار، سالمندان

استراتژی سوم : جلب مشارکت مردم و سازمانها

فعالیت ها

۱- جلب مشارکت معتمدین محل

۲- جلب مشارکت افراد و سازمانهای مردم نهاد و رابطین بهداشتی در پروژهایی که در امر پیشگیری از حوادث
دخیل هستند .

استراتژی چهارم : جمع آوری اطلاعات جهت مداخلات

فعالیت ها

۱- بهبود نظارت لازم در ثبت آمار حوادث و سوانح

۲- بررسی و نظارت کارشناسان برآمار ارسالی از سوی واحدهای تابعه و ارائه پسخوراند آمار جهت
مداخلات لازم

۳- بهبود میزان ثبت دقیق مرگ به علت سوانح و حوادث

۴- جمع آوری آمار حوادث از منابع مختلف

جدول برنامه عملیاتی پیشگیری از سوانح و حوادث درون بخشی سال ۱۳۹۶ معاونت بهداشتی استان مرکزی
تفصیلی

نوع فعالیت	مسئول اجرایی	زمان اجرا	محل فعالیت	اختصاص بودجه	شاخص ارزشیابی
بازآموزی کارشناسان پیشگیری از سوانح و حوادث	کارشناس استان	جلسات دوره ای	مرکز بهداشت استان	ردیف پیشگیری از سوانح و حوادث استان	پیش آزمون و پس آزمون
برگزاری جلسات کمیته پیشگیری از سوانح و حوادث و پیگیری مصوبات	مرکز بهداشت شهرستان	هر سه ماه یکبار	فرمانداری شهرستان	—	بهبود وضعیت آمار سوانح
بررسی و تحلیل آمار جمع اوری شده جهت مداخلات لازم	کارشناس استان و شهرستان	هر سه ماه یکبار	مرکز بهداشت استان و شهرستان	—	تحلیل آمار بر اساس شاخص ها
تهیه متون آموزشی	کارشناسان استان	در طول سال	مرکز بهداشت استان	بودجه واحد های ستادی	—
چاپ پوستر و پمفلت و بنر	کارشناس استان و شهرستان	در طول سال	مرکز بهداشت استان	بودجه واحد های ستادی	—
اجرای برنامه رادیویی	کارشناس پیشگیری از سوانح و حوادث استان	در طول سال	صدا و سیما استان	—	—
جمع آوری آمار از منابع ثبت کننده	کارشناس استان و شهرستان	در طول سال	اداره کار و راهنمایی و رانندگی	—	—
ارسال مطالب آموزشی به مراکز سلامت و خانه بهداشت و نظارت بر آموزش های انجام گرفته	مرکز بهداشت استان	طی سال	—	ردیف پیشگیری از سوانح و حوادث	تعداد آموزشها در طول سال برای افراد و خانوادهها
تشکیل کمیته دانشگاهی جامعه ایمن	مرکز بهداشت استان	طی سال	دانشگاه علوم پزشکی	ردیف پیشگیری از سوانح و حوادث	تعداد مصوبات و مداخلات
جمع آوری آمار مار و حوادث عقب رگزیدگی چهارشنبه آخر سال از	کارشناس شهرستان	طی سال	مرکز بهداشت شهرستان	ردیف پیشگیری از سوانح و حوادث	ارسال به موقع و ثبت کامل تعداد مصدومین
برگزاری کمیته پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال	کارشناس استان و شهرستان	پایان سال	مرکز بهداشت استان و شهرستان	ردیف بیمارهای غیر واگیر	تعداد کمیته ها و تعداد مصوبات

تعداد شاخص ها	ندارد	مرکز بهداشت استان و شهرستان	طول سال	کارشناس استان و شهرستان	تهیه و تنظیم برنامه عملیاتی
پایش ماهیانه	مرکز بهداشت شهرستان	مراکز سلامت و خانه بهداشت ها	طول سال	مراقب سلامت و بهورزان	انجام آموزش در زمینه پیشگیری از حوادث (حوادث ترافیکی ، مسمومیت ، مار و عقرب گزیدگی ، حوادث چهارشنبه سوری)

جدول گانت

جدول گانت برنامه عملیاتی:

عنوان فعالیت	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
بازآموزی کارشناسان پیشگیری از سوانح و حوادث												
برگزاری کمیته دانشگاهی پیشگیری از سوانح و حوادث و پیگیری مصوبات												
بررسی و تحلیل آمار جمع آوری شده جهت مداخلات لازم												
تهیه متون آموزشی												
چاپ پوستر و پمفلت و بنر												
اجرای برنامه رادیویی												
جمع آوری آمار از منابع ثبت کننده												

																		ارسال مطالب آموزشی به مراکز سلامت و خانه بهداشت و نظارت بر آموزش های انجام گرفته
																		تشکیل کمیته جامعه ایمن در شهرستانها
																		جمع آوری آمار مار و عقرب گزیدگی و آمار مصدومین چهارشنبه آخر سال
																		برگزاری کمیته پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال
																		برگزاری کمیته پیشگیری از مار و عقرب گزیدگی
																		بررسی و تحلیل آمار جمع اوری شده جهت مداخلات لازم
																		تهیه متون آموزشی
																		چاپ پوستر و پمفلت و بنر
																		اجرای برنامه رادیوئی
																		ارسال مطالب آموزشی به مراکز سلامت و خانه بهداشت و نظارت بر آموزش های انجام گرفته
																		تشکیل کمیته دانشگاهی جامعه ایمن
																		جمع آوری آمار مار و عقرب حوادث چهارشنبه گزیدگی آخر سال از
																		تهیه و تنظیم برنامه عملیاتی
																		انجام آموزش در زمینه پیشگیری از حوادث (حوادث ترافیکی ، مسمومیت ، مار و عقرب گزیدگی ، حوادث چهارشنبه سوری)

فعالیت های برون بخشی در زمینه پیشگیری از سوانح و حوادث

نوع فعالیت	مسئول اجرایی	زمان اجرا	محل فعالیت	اختصاص بودجه	شاخص ارزشیابی
پیشگیری از حوادث بر اساس گره سنی (تشکیل کمیته جامعه ایمن)	فرمانداری و دبیری مرکز بهداشت	سالانه	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمانها	کاهش میزان بروز سوانح و حوادث
پیشگیری از حوادث محیط کار	اداره کار- بهداشت حرفه ای	در طول سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه کارگاه و کارخانه ها	پیگیری اجرای مصوبات
پیشگیری از حوادث ترافیکی	راهنمایی و رانندگی و مرکز بهداشت و شهرداری	در طی سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمان مجری	کاهش میزان بروز
ارتقاء ایمنی معابر برون شهری	اداره راه و ترابری	در طول سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمان مجری	کاهش آمار تصادفات
ارتقاء ایمنی اماکن آموزشی	آموزش و پرورش - مرکز بهداشت	در طی سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمان مجری	پیگیری اجرای مصوبات
ارتقاء ایمنی محیط شهری (خیابانها ، پارک ها ، شهر بازی)	شهرداری	در طی سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمان	پایش مصوبات
پیشگیری از حوادث محیط های آموزشی	آموزش و پرورش	در طی سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمان	پایش و ارزشیابی
پیشگیری از حوادث محیطهای ورزشی	سازمان ورزش و جوانان	در طی سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه سازمان	پایش و ارزشیابی
پیشگیری از حوادث در مهد کودکها	بهبیستی	در طی سال	کمیته جامعه ایمن	بودجه کارفرما	پایش و ارزشیابی

برنامه های پیشگیری از حوادث با الگوی نظام تحول سلامت

خانه بهداشت و پایگاه سلامت

-ارزیابی اولیه عوامل خطر حوادث در جمعیت تحت پوشش

-ارائه خدمات درمانی و مراقبتی به مصدومین

- پیگیری و مراقبت مصدومین

-ارجاع مصدومین

ثبت، تجزیه و تحلیل آمار مصدومین و ارسال به مرکز بهداشتی درمانی

هماهنگی با شورای بهداشت روستا، معلمان، ائمه جمعه و هیئت امنای مسجد محل

آموزش جمعیت تحت پوشش از طریق برگزاری دوره های آموزشی در خانه بهداشت، مدارس و مساجد بر اساس اولویتهای حوادث منطقه تحت پوشش

شرکت در دوره های آموزشی برگزار شده در مرکز بهداشتی درمانی

مرکز بهداشتی درمانی روستایی و مرکز سلامت

- ارائه خدمات درمانی و مراقبتی به مصدومین

- پیگیری و مراقبت مصدومین

-ارجاع مصدومین

-پایش عملکرد خانه های بهداشت و پایگاه سلامت تحت پوشش

آموزش جمعیت تحت پوشش از طریق برگزاری دوره های آموزشی در مرکز بهداشتی درمانی، مدارس و مساجد بر اساس اولویتهای حوادث منطقه تحت پوشش

- تدوین گزارش سالیانه آمار مصدومین و ارسال به مرکز بهداشت شهرستان

-تدوین گزارش پایش و ارسال به خانه های بهداشت

-تدوین گزارش آموزشهای سالیانه پرسنل و جمعیت عمومی

-تدوین برنامه زمانبندی آموزش سالیانه پرسنل و جمعیت عمومی

مرکز بهداشت شهرستان

-جمع بندی و تجزیه و تحلیل آمار دریافتی از مراکز بهداشتی درمانی و ارسال به دانشگاه

-ارسال بازخورد آماری به مراکز بهداشتی درمانی

تشکیل کمیته شهرستانی پیشگیری از حوادث با عضویت سازمانهای ذینفع

-آموزش جمعیت تحت پوشش از طریق برگزاری دوره های آموزشی در مرکز بهداشتی درمانی، مدارس و مساجد بر اساس اولویتهای حوادث منطقه تحت پوشش

-تدوین متون آموزشی پیشگیری از حوادث برای ارتقاء دانش جمعیت تحت پوشش (شامل کتاب، پمفلت، بروشور، پوستر، آموزش مجازی)

-آموزش جمعیت تحت پوشش از طریق برگزاری دوره های آموزشی و رسانه ها بر اساس اولویتهای حوادث منطقه تحت پوشش

-آموزش پرسنل مراکز بهداشتی درمانی

-شرکت در دوره های آموزشی برگزار شده در دانشگاه

-تدوین گزارش سالیانه آمار مصدومین و ارسال به مراکز بهداشتی درمانی و دانشگاه

-تدوین گزارش پایش و ارسال پایش به مراکز بهداشتی درمانی

-تدوین گزارش آموزشهای سالیانه پرسنل و جمعیت عمومی

-تدوین برنامه زمانبندی آموزش سالیانه پرسنل و جمعیت

-تدوین برنامه زمانبندی پایش مراکز بهداشتی درمانی

-تدوین گزارش عملکرد سالیانه و ارسال به دانشگاه

-تدوین برنامه عملیاتی سالیانه

-تدوین صورتجلسات کمیته شهرستانی پیشگیری از حوادث

مرکز بهداشت استان

-جمع بندی و تجزیه و تحلیل آمار دریافتی از بهداشت شهرستانها و ارسال به وزارت بهداشت

-ارسال بازخورد آماری

-تشکیل کمیته دانشگاهی پیشگیری از حوادث با عضویت سازمانهای ذینفع

-تصویب برنامه پیشگیری از حوادث و شرح وظائف سازمانهای ذینفع در کارگروه سلامت و امنیت غذایی

- تدوین متون آموزشی پیشگیری از حوادث برای ارتقاء دانش جمعیت تحت پوشش (شامل کتاب، پمفلت، بروشور، پوستر، آموزش مجازی)

- آموزش جمعیت تحت پوشش از طریق برگزاری دوره های آموزشی و رسانه ها بر اساس اولویتهای حوادث منطقه تحت پوشش

- آموزش پرسنل مراکز بهداشت شهرستان

- تدوین گزارش سالیانه آمار مصدومین و ارسال به وزارت بهداشت

- تدوین گزارش پایش و ارسال پایش به مراکز بهداشت شهرستان

- تدوین برنامه زمانبندی آموزش سالیانه پرسنل و جمعیت عمومی

- تدوین برنامه زمانبندی پایش مراکز بهداشت شهرستان

- تدوین گزارش عملکرد سالیانه و ارسال به وزارت بهداشت

- تدوین برنامه عملیاتی سالیانه

- تدوین صورتجلسات کمیته دانشگاهی پیشگیری از حوادث

گروه پیشگیری و کنترل بیماریهای غیر واگیر

برنامه پیشگیری از سوانح و حوادث